

Володимир Бурега,
професор Київської Духовної Академії УПЦ,
для сайту БФ «Академічна ініціатива»
www.academic-initiative.org.ua

«Богородиця не хотіла відбирати в Ісуса жодних титулів»

Огляд доктринальної зауваги «*Mater populi fidelis*» (2025)

4 листопада 2025 р. Дікастерія віровчення опублікувала доктринальну заувагу «*Mater populi fidelis*»¹. Як вказано в преамбулі, цей документ був прийнятий на засіданні Дікастерії ще 26 березня 2025 р., але лише 7 жовтня 2025 р. префект Дікастерії кардинал Віктор Мануель Фернандес представив його папі Леву XIV. Папа схвалив документ, що і зробило можливою його публікацію 4 листопада.

Нагадаю, що Дікастерія віровчення (*лат. Dicasterium pro Doctrina Fidei*) є найстарішою і найвідомішою з Римських конгрегацій. До її компетенції входить нагляд за ортодоксальністю вчення, яке проповідується в Католицькій Церкві. Однак, сама по собі ця Дікастерія не вповноважена *формулювати доктрину* — це є прерогативою виключно Римського єпископа та Вселенських Соборів. На Дікастерію віровчення покладено *захист вже сформульованої доктрини*. Тим не менше, документи доктринального характеру, видані Дікастерією віровчення, мають в Католицькій Церкві авторитет.

Укладачі документу «*Mater populi fidelis*» визначили його жанр як «доктринальна заувага» (*англ. Doctrinal Note*). У підзаголовку чітко вказаний і предмет цієї зауваги: «Про деякі маріанські титули відносно співробітництва Марії у справі спасіння». Хоча в документі згадується широкий спектр титулів, які відображають сприяння Діви Марії справі спасіння людства, але головну увагу приділено двом з них: «Співвідкупителька» (*лат. Coredemptrix*) та «Посередниця» (*лат. Mediatrix*).

В преамбулі документу вказано, що протягом останніх десятиліть в Католицькій Церкві тривають напружені дискусії навколо вживання двох зазначених титулів. До

---

¹ Mater Populi Fidelis. Doctrinal Note on Some Marian Titles Regarding Mary's Cooperation in the Work of Salvation. [Електронний ресурс:] https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_dof_doc_20251104_mater-populi-fidelis_en.html. Дата звернення: 10.11.2025. Посилання на пункти документу подаються по тексту в круглих дужках.

Святого Престолу неодноразово надходили запити та пропозиції, які стосувалися шанування Діви Марії та використання різних маріанських титулів. Це і спонукало більш чітко сформулювати позицію церковного керівництва з цього питання.

В преамбулі також зазначено, що в Католицькій Церкві існують «деякі групи», які пропагують нові форми шанування Марії або ж закликають до проголошення нових маріологічних догматів. Активісти цих груп часто «сіють смуту серед простих віруючих». В новій доктринальній заувазі як раз і розглянуті подібні ініціативи з метою показати, що в них є прийнятним для Церкви, а що «не сприяє правильному спогляданню гармонії християнського послання в цілому».

Таким чином, вірно зрозуміти зміст нового документу можна лише в контексті маріологічних дискусій останніх десятиліть. Тому спочатку я спробую коротко окреслити тло, на якому постала ця доктринальна заувага.

Рух за «повну істину про Діву Марію»

Ще з 1920-х рр. у Католицькій Церкві лунають заклики до проголошення догмату про те, що Діва Марія є Співвідкупителькою людства та Посередницею усіх Божих милостей. Особливо активними ці заклики стали наприкінці ХХ ст. Зокрема, з 1991 р. існує мирянський рух «*Vox Populi Mariae Mediatrici*» (лат. «Голос народу Марії Посередниці»), ініційований професором Францисканського університету у Стубенвілі (штат Огайо, США) Марком Міравалле (англ. Mark Miravalle). Активісти цього руху наполягають, що тільки проголошення нового маріологічного догмату відкриє «повну істину про Діву Марію». Вони розгорнули по всьому світу збір підписів серед католиків-мирян на підтримку нового догмату. За повідомленнями самих учасників цього руху, вони зібрали кілька мільйонів підписів².

Неодноразово прихильники проголошення нового догмату зверталися до Римських єпископів з відповідними відозвами. Були звернення і до Іоанна Павла II, і до Бенедикта XVI, і до Франциска. Це спонукало Римський престол залучити до обговорення цього питання широке коло богословів. Зокрема, у 1996 р. можливість

---

² Детальніше див.: Бурега В. В. Історія та богослов'я Католицької Церкви: навчальний посібник. К., 2018. С. 405-408.

проголошення нового догмату обговорювалася на черговому Міжнародному маріологічному конгресі у Ченстохові (Польща). Конгрес прийняв тоді декларацію, в якій перспектива проголошення нового догмату оцінювалася негативно³.

Отже, Римський престол не підтримав ініціативу проголошення нового догмату. Однак рух за «повну істину про Діву Марію» не припинився. Більш того, він має сьогодні підтримку з боку кількох кардиналів та значної кількості духовенства.

Участь Діви Марії у справі спасіння

В чому ж полягає богословська сутність цієї дискусії? Суперечки точаться навколо питання про ступінь участі Діви Марії у справі відкуплення людства. Ці дискусії були стимульовані проголошенням догматів про Непорочне зачаття Діви Марії (1854) та про Її взяття в небесну славу з тілом і душею (1950). Частина богословів, священників та мирян сприйняла проголошення цих догматів лише як початок шляху до відкриття «повної істини про Марію». Проголошення Діви Марії «Співвідкупителькою» та «Посередницею», на думку активістів вказаного руху, має догматизувати вчення про участь Марії у відкупленні людства. Однак, ці ініціативи викликають широку критику в Католицькій Церкві.

Католицьке богослов'я чітко розрізняє *об'єктивний* та *суб'єктивний* аспекти відкуплення. Перший стосується божественних дій, спрямованих на спасіння людства, а другий — відповіді людства на ці дії. *Об'єктивний* аспект відкуплення не залежить від людини — це безоплатний дар Бога людству. Однак, люди по-різному реагують на цей дар. А отже, щоб засвоїти божественні дари, людина має проявити власну активність.

Що стосується *об'єктивної* складової відкуплення, то божественне одкровення чітко говорить, що спасіння ми отримуємо завдяки хресній Жертві Ісуса Христа. Це унікальна дія Боголюдини, до якої ніхто з людей не може бути долучений. Тому сама ідея про участь Діви Марії в *об'єктивній* складовій відкуплення завжди сприймалися вкрай підозріло.

---

³ Stanowisko Międzynarodowego Kongresu Mariologicznego w Częstochowie (1996) // Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny. 2021. R. 41. Nr 3 (215). S. 180-184..

Що ж стосується *суб'єктивного* аспекту спасіння, тобто залучення людини до благодатного життя з Богом, то тут і католицькі, і православні богослови вважають можливим говорити про участь в цьому процесі Діви Марії. Однак, чіткі формулювання щодо цього є предметом напружених дискусій.

«Співпраця Марії»

В новому документі Дікастерії віровчення зазначається, що для західного богослов'я є цілком традиційною ідея *співпраці* Діви Марії у справі спасіння людства. Зокрема, подібні думки висловлював вже блаженний Августин (п. 11).

Материнство Марії не є лише біологічним та пасивним. Воно є активним і передбачає Її включеність до спасительної місії Христа. В латинській традиції співпрацю Марії вбачають, перш за все, в тому, що Вона народила Христа. Її згода стати Матір'ю Спасителя була висловлена під час Благовіщення у діалозі з архангелом Гавриїлом. Отже, це була активна участь, яка базувалася на Її добровільній згоді.

Інший аспект співпраці Марії — це Її перебування біля Хреста під час страждань Ісуса. В латинській традиції, починаючи ще з середньовічної доби, слова Ісуса, сказані до Марії з Хреста: *Жінко! Ось син твій*, а також слова до Іоанна Богослова: *Ось, Мати твоя!* (Ін 19, 26-27), відносять не лише до святого Іоанна, але й до всього людства. Отже, за повелінням Христа, Марія стає *Матір'ю усіх християн*. У XII ст. Бернар Клервоський та його послідовники писали про «співдію» Марії, коли Вона стояла біля Хреста Свого Сина. В цьому проявилася Її «співпраця» у відкупній Жертві Христа.

«Співвідкупителька»

Титул «Співвідкупителька» (*лат. Corredemptrix*) вживається в католицькому богослов'ї щонайменше з XV ст. Більш того, як вказано у доктринальній заувазі, протягом XV-XVII ст. по відношенню до Марії навіть міг вживатися титул «Іскупительница» (в значення «Мати Іскупителя»). Однак, з XVIII ст. він повністю вийшов з ужитку (п. 17).

Термін «Співвідкупителька» зустрічається і в окремих папських документах XX ст. Однак, вчення про Богородицю як Співвідкупительку ніколи не було офіційною доктриною Римської Церкви. Тому в католицькому богослов'ї ніколи не було консолідованої інтерпретації цього титулу.

В документі «*Mater populi fidelis*» наведені три основні варіанти розуміння терміну «Співвідкупителька». Перший передбачає «*безпосередню, христо-типичну або максимальну співпрацю*» (англ. *Immediate, Christo-typical, or maximalist cooperation*), яка ставить Марію у безпосередню близькість до об'єктивного відкуплення, звершеного Христом. При такому підході заслуги Марії набувають відкупної цінності. Другий варіант — це «*опосередкована або мінімальна співпраця*» (англ. *mediated or minimalist cooperation*), яка обмежується Її словом «Так» під час Благовіщення. При такій інтерпретації участь Марії у справі відкуплення обмежується тим, що Вона робить можливим Воплочення Христа в якості необхідного кроку до Хресної Жертви. І третій варіант — це «*безпосередня, але реценсивна або еклезіо-типична співпраця*» (англ. *Immediate but receptive or ecclesio-typical cooperation*). Марія Сама приймає плоди відкупної Жертви Христа, являючи Собою Церкву. В такій інтерпретації поєднуються і безпосередня участь Марії у справі відкуплення, і Її власна потреба у відкупленні. Приймаючи від Свого Сина дар відкуплення, Вона стає «першою Церквою» (примітка 32).

Отже, вживання титулу «Співвідкупителька» може породжувати суттєво різні інтерпретації, при чому деякі з них перебувають на межі ортодоксії (як, зокрема, думки про співучасть Марії в об'єктивному відкупленні). Саме це і робить титул «Співвідкупителька» вкрай вразливим. Тому не дивно, що, наприклад, кардинал Йозеф Ратцингер (ще до обрання на папський престол; коли він очолював тодішню Конгрегацію віровчення) неодноразово негативно висловлювався про вживання цього титулу. У 2002 р. він, зокрема, говорив: «Формула “Співвідкупителька” занадто відхиляється від мови Святого Письма та отців Церкви і тому викликає непорозуміння». Кардинал Ратцингер наголошував, що в біблійній перспективі Христос є Єдиним Джерелом усіх милостей. Більш того, «Марія також є всім, чим Вона є, завдяки Йому [Христу]. Слово “Співвідкупителька” затьмарює це [Єдине] Джерело» (п. 19).

Папа Франциск також негативно ставився до вживання цього титулу: «Богородиця не хотіла відбирати в Ісуса жодних титулів... Вона не просила для себе титулу квазі-відкупительки або співвідкупительки: ні! Є лише один Відкупитель, і цей титул не може дублюватися» (п. 21).

Висновок Дікастерії віровчення є досить однозначним. Вживання титулу «Співвідкупителька» по відношенню до Богородиці визнається недоцільним: «Цей титул ризикує затьмарити унікальне спасительне посередництво Христа і, як наслідок, може створити плутанину і дисбаланс у гармонії істин християнської віри... Коли вислів вимагає численних пояснень, щоб не відхилятися від правильного значення, він не служить вірі народу Божого і стає *марним*. В даному випадку вираз “Співвідкупителька” не допомагає прославляти Марію як Першу і Головну Співробітницю у справі відкуплення і благодаті, оскільки він несе в собі ризик затьмарити виняткову роль Ісуса Христа — Сина Божого, Який став Людиною для нашого спасіння і Який був Єдиним, хто здатен принести Отцю жертву безмежної цінності» (п. 22).

«Посередниця»

Інший суперечливий маріанський титул — це «Посередниця» (*лат. Mediatrix*). Вже протягом багатьох століть в Католицькій Церкві існує практика називати Марію «Посередницею усіх милостей» (*англ. Mediatrix of All Graces*). В католицькому середовищі неодноразово лунала думка, що всі дари (милості), які Господь надає людям, надходять до нас *через посередництво Марії*. Таке посередництво охоплює все людство за винятком Христа і Самої Марії. В такій інтерпретації благодать подається людству через Марію як через *вторинну причину*⁴.

З 1921 р. з дозволу папи Бенедикта XV в Бельгії, а потім і в інших католицьких єпархіях навіть відзначається свято Пресвятої Богородиці «Посередниці усіх милостей» (п. 23).

---

⁴ Див., наприклад: Mary, Blessed Virgin, II (In Theology). Part 4: Mediatrix of all Graces // The New Catholic Encyclopedia: Second Edition. Washington: Gale, 2003. Vol. 9. P. 262.

Термін «Посередниця» присутній і в Догматичній конституції Другого Ватиканського Собору «*Lumen gentium*». Тут, зокрема, зазначається, що Діва Марія після Свого взяття на небо, «Своїм різноманітним заступництвом ... здобуває нам дари вічного спасіння... Тому Пресвяту Діву величають у Церкві Заступницею (*лат. Advocatae*), Помічницею (*лат. Auxiliatricis*), Споспішницею (*лат. Adiutricis*), Посередницею (*лат. Mediatricis*)» (LG 62)⁵.

Також термін «Посередниця» по відношенню до Діви Марії неодноразово вживався у ХХ ст. Римськими єпископами. Зокрема, у 1997 р. папа Іоанн Павло II казав: «Як Матір і Посередниця, Марія представляє Христу наші прагнення та прохання і передає нам Божі дари, невпинно заступаючись за нас»⁶.

В новій доктринальній заувазі наголошується, що біблійне вчення чітко говорить про Христа, як про Єдиного Посередника: *Бо єдиний Бог, єдиний і посередник між Богом і людьми, Людина Христос Ісус, Котрий віддав Себе для викуплення всіх* (1 Тим 2, 5-6) (п. 24).

В документі також вказано, що учасники Другого Ватиканського Собору, навіть вживаючи термін «Посередниця», цілком свідомо ухилилися від богословського визначення вчення про посередництво Божої Матері. Більш того, в тій самій конституції «*Lumen Gentium*», аби збалансувати використання цього титулу, наголошувалося, що посередництво Марії «ніяк не применшує гідності й дієвості Єдиного Посередника — Христа — і нічого не додає» (LG 62). Відповідно, «спасенний вплив Пресвятої Діви на людей ... аж ніяк не стає на заваді безпосередньому єднанню вірних із Христом, а навпаки — йому сприяє» (LG 60)⁷.

Виходячи з цього, в документі «*Mater populi fidelis*» наголошується на необхідності вкрай обережно використовувати титул «Посередниця». Говорячи про посередництво Марії, не можна забувати про те унікальне посередництво, яке пов'язане виключно з Христом Спасителем. Отже, наше розуміння відкуплення має залишатися христоцентричним.

---

⁵ Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі / перекл. з лат. / Український католицький університет. Львів, 2014. С. 109-110.

⁶ Цит. за: *Kaldon S. Najświętsza Maryja Dziewica w wierze Kościoła. Mariologiczny komentarz do Katechizmu Kościoła Katolickiego. Kraków, 2006. S. 125-127.*

⁷ Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965). С. 109-110.

Дікастерія віровчення вказує і на ще один важливий аспект цієї теми. Біблійне вчення передбачає, що кожна людина може бути залучена до плану спасіння в якості співробітника та посередника Христа. Христос Сам залучає нас до справи спасіння. Тим самим прославляються Його сила та милосердя. Про це, зокрема, сказано і в конституції «*Lumen Gentium*»: «Єдине посередництво Ізбавителя не виключає, а навпаки — пробуджує створіння до різноманітної співпраці, що походить із єдиного джерела» (LG 62)⁸.

Христос говорить: *Хто вірує в мене, діла, які творю Я, і він сотворить, і більше цих сотворить* (Ін 14, 12). Буквально це означає, що християни можуть творити справи більші, ніж ті, які творив Христос. Зокрема, учні Христа поширили Благу звістку по всьому світі і створили Церкву. В цьому вони ніби перевершили Самого Христа, проповідь Якого не сягала далі Палестини. Однак, ці справи віруючі звершують лише тому, що вони з'єднані з Воскреслим Христом (п. 30).

Якщо ми можемо говорити про співробітництво кожного християнина з Христом у справі спасіння, то у ще більшому ступені ми можемо віднести це до Діви Марії, оскільки «від Воплочення до Хреста і Воскресіння Вона була з'єднана з Христом унікальним чином, який набагато перевершує будь-якого іншого віруючого» (п. 32).

При цьому використання словосполучення «Марія — Посередниця усіх милостей» в документі визнається проблематичним, оскільки воно може дати привід вважати Марію своєрідним «сховищем благодаті, відокремленим від Бога». Є неприпустимим думати, що таємниця нашого спасіння залежить «від “проходження” через руки Марії». Крім того, титул «Посередниця усіх милостей» може дати привід думати, що роль Христа стає для нас обумовленою посередництвом Марії (п. 45). До того ж, як наголошується в документі, Марія Сама була відкуплена Христом, тому не можна вважати Її Посередницею тієї благодаті, якої потребувала і Вона Сама (п. 67). Отже, словосполучення «Марія — Посередниця усіх милостей» породжує очевидні богословські проблеми.

«Материнське заступництво»

---

⁸ Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965). С. 110.

В документі «*Mater populi fidelis*» спеціально наголошується, що найбільш адекватним вираженням вчення про Пресвяту Богородицю є термін «Матір». Марія стала Матір'ю Сина Божого, але одночасно Вона є і духовною Матір'ю всіх християн, оскільки Вона «у вірі народила всіх християн, які є членами Містичного Тіла Христового. Іншими словами, Вона народила *усього Христа*: Главу і члени» (п. 35). Саме тому в доктринальній заувазі пропонується сприймати співпрацю Марії у справі спасіння саме через її *материнство*. Відтак категорія «материнства» має відігравати ключову роль в маріології: «В материнстві Марії синтезується все, що ми можемо сказати про материнство за благодаттю та про Її нинішнє місце в Церкві» (п. 36).

Важливо, що категорія «материнства» не вступає у протиріччя з біблійним одкровенням і тому не руйнує христоцентричності церковної свідомості. Також використання цієї категорії не загрожує засвоєнням Діві Марії посередницької священницької функції, яка належить виключно Христу.

В документі наведено слова папи Іоанна Павла II, в яких він пов'язує ідею *посередництва* Марії з її *материнським заступництвом*: «[Марія] ставить Себе “посередині”, тобто діє як Посередниця, не як стороння, а як Матір. Вона знає, що в цій якості Вона може вказувати Своєму Сину на потреби людства» (п. 38).

Благодать: створена та нестворена

В контексті аналізу титулу «Посередниця» в документі спеціально наголошується, що тільки Бог може увійти в душу людини, не порушивши її свободу. І тільки таке благодатне єднання з Богом надає нам спасіння. Як писав Фома Аквінський, «жодне з творінь не може дарувати благодаті» (п. 50, з посиланням на: *Quaestiones disputatae de Veritate*, q. 27, a. 3, s.c. 5). В розвиток цієї думки в документі сказано: «Жодна людина — навіть апостоли чи Пресвята Діва — не може діяти як універсальний роздавач благодаті. Лише Бог може дарувати благодать» (п. 53).

В цій частині документу проведено типове для католицького богослов'я розрізнення між *створеною* та *нествореною* благодаттю. Під *створеною благодаттю* тут розуміється участь людини у божественному житті; а під *нествореною благодаттю* розуміється внутрітроїчне буття (*англ.* the Trinitarian indwelling) (п. 45).

При цьому наголошується, що «створена благодать» не діє як «посередник» між Богом та людиною, оскільки вона є наслідком «дружби з Богом», яка охоплює серце людини. Тому у Своїй спасительній дії Бог стає для нас «абсолютно безпосереднім» (п. 51).

Як далі вказано у документі, Марія не може втручатися в цю абсолютно безпосередню божественну дію. Відповідно, наше спілкування з Христом не потребує посередництва Марії. Саме тому співпрацю Діви Марії у справі нашого спасіння не можна інтерпретувати як «передачу благодаті». В цьому відношенні коректніше говорити про «материнське заступництво», а не про «посередництво». Марія може «просити Бога, щоб ми отримали дар благодаті»; але сам цей дар приходиться до людини безпосередньо від Бога (п. 54).

Звісно, таке розуміння благодаті відрізняється від православного вчення про благодать як про *нестворені божественні енергії*. Саме це вчення зазвичай дозволяє уникнути уявлення про неминуче «посередництво» між Богом та людиною. Як наполягав свого часу св. Григорій Палама (1296-1359) — саме він в остаточному вигляді сформулював вчення про нестворені енергії, — слово «Бог» може відноситися і до єдиної божественної природи, і до Трьох Іпостасей, і до божественних енергій. Відповідно, приймаючи нестворену освячуючу благодать, ми вступаємо у безпосереднє єднання з Богом.

Уявлення про «створену благодать» православні богослови зазвичай відкидали саме тому, що бачили в ньому загрозу обов'язкового *тварного посередника* між людиною та Богом.

Однак, як бачимо, в документі «*Mater populi fidelis*» неодноразово наголошується, що концепція «створеної благодаті» не ставить жодних внесень «посередників» між Богом та людиною, оскільки Сам Господь «входить» в глибину людини, щоб її преобразити. Очевидно, цей аспект документу потребує спеціальної уваги з боку православних богословів.

В контексті роздумів про дію божественної благодаті в документі негативно оцінюються і уявлення про «неоплатонічне поетапне виливання благодаті, ніби Божа благодать сходила через різних посередників (таких як Марія), тоді як її кінцеве

джерело (Бог) залишалося відокремленим від наших сердець». Людина має пряму зустріч з Богом, для якої не потрібні посередники (п. 55).

Ця теза відсилає нас до ще однієї давньої богословської дискусії. Вона пов'язана з так званим «Ареопагітським корпусом». Саме у трактаті Псевдо-Діонісія «Про небесну ієрархію» йдеться про своєрідну неоплатонічну драбину посередників між Богом та людиною. Концепція Псевдо-Діонісія передбачає, що людина отримує освячення лише через низку створених посередників. Можливість прямого спілкування людини з Богом в цій концепції фактично ставилася під сумнів. Деякі православні богослови, критикуючи погляди Псевдо-Діонісія, навіть писали, що ареопагітська богословська система робить Боготвілення неможливим і непотрібним. Тому і у візантійський період, і у ХХ ст. симпатичні ідеї Псевдо-Діонісія докладали чимало зусиль, щоб якось вписати їх в загальний контекст християнського вчення⁹.

Як бачимо, в новій доктринальній заувазі Дікастерії віровчення чітко дистанціюється від ареопагітської традиції та прямо відкидає уявлення про «поетапне виливання благодаті».

Висновки

В якості підсумка усіх цих богословських міркувань в документі «*Mater populi fidelis*» сформульовані критерії, якими католики мають перевіряти свої міркування про Марію.

По-перше, треба розуміти, що Марія сприяє нашому безпосередньому союзу з Христом. Вона не є «засобом або вторинною причиною передачі Його благодаті» (п. 65 а).

По-друге, участь Марії у нашому спасінні є результатом вільного божественного рішення. «Є неприпустимим представляти дії Марії так, ніби Бог потребував її для здійснення спасіння» (п. 65 б).

По-третє, посередництво Марії не є чимось додатковим по відношенню до божественної дії. Марія нічого не додає до дій Христа і не замінює їх (п. 65 с).

---

⁹ Детальніше див.: *Гаврилюк П., диакон. Дионисий Ареопагит в православном богословии XX века // Труды КДА. № 18. К., 2013. С. 137-156.*

Таким чином, доктринальна заувага, викладаючи католицьке вчення про Пресвяту Богородицю, перш за все, наполягає на збереженні чіткої христоцентричної свідомості. Будь-яка ідея, доктрина або термін, які загрожують цій христоцентричності, мають бути відкинуті. Погляд на Марію не має відволікати християн від Христа.

Саме з цієї причини титул «Співвипкупителька» кваліфікується як небажаний. Дікастерія віровчення не рекомендує його вживати саме тому, що він може затьмарювати унікальну місію Христа-Випкупителя.

Оцінка терміну «Посередниця» є більш поблажливою. Тим не менше, словосполучення «Марія — Посередниця всіх милостей», так само як і титул «Співвипкупителька», визнається проблематичним.

Найбільш вдалим для описання ролі Марії у справі нашого спасіння в документі назване словосполучення «материнське заступництво», оскільки воно не затьмарює унікального посередництва Христа, а, навпаки, вказує на нього.

Як бачимо, доктринальна заувага «*Mater populi fidelis*» є програмним богословським документом в сфері маріології. Тут чітко викладена позиція Католицької Церкви з питань, які активно обговорювалися протягом кількох останніх десятиліть. Текст документу не залишає сумнівів в тому, що ініціативи проголошення нового маріологічного догмату остаточно відкинуті у Ватикані.

Оскільки ж рух за проголошення нового догмату має певну підтримку серед простих вірян, то тепер, після оприлюднення доктринальної зауваги, перед католицькою ієрархією постає важливе завдання донести положення цього документу до своєї пастви і не допустити конфліктів на цьому ґрунті.